

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1880.

Kolozsvár, csütörtök, október 28

Tizedik évfolyam.

A PÁRT BAJA.

(?) Az egyszeri cigány muzsikus, ki a val biztatta tanítványát, hogy „nyomja meg a nagyságos urfi, mert ennek fortélya van”, szeretett a val dicsekedni, hogy ő még a G-nél is jobbat tud fogni. A mi honmentő szélbalunknak is meg van a maga „fortélya” s bölcs taktikás voltában mindegyre jobbat fog a G-nél is.

Elején a val takarózott a Kossuth politika iránti viszonyára nézve, hogy e tekintetben nem nyilatkozik — taktikából. Magyarán: megfogom én ezeket az erdélyrészi verebeket — jobban, mint Andrássy a terebesieket — ágyuval is, kezdetben édesgessük őket szelidebb témákkal, majd csak átsiklunk lassanként a moll-ról a dur-ra s mire észre veszik magukat, mindenestől benne lesznek a Kossuth-politika csapatajában. Akkor aztán lássák.

A jó taktikus szeme, azonban, a te-rep minden pontján s a függetlenségi hajlamnak mellett a conservatív irányu-kat sem szabad elszalasztani, nosza, tehát, csináljunk egy pár bókot gr. Bethlen István felé is, megmagyarázva neki, hogy az igazi conservativismus voltaképen az Ellenzék táborában lakozik s azért gr. Bethlen is jól tenné, ha, mint gr. Klebersberg átsétálna hozzájuk és segítene nekik törekvéseikben, „elszakadni Ausztriától.”

Következik most a harmadik roham — az „őh nép” irányában s ha ezeket is sikerült megfogniok, akkor csakugyan jobbat ad a hegedűjük a G-nél is.

S hol volna erre jobb alkalom, mint a költségvetés tárgyalása idején, hiszen, nem csak a magyar, hanem általán az ember sem szeret fizetni s az állam költségvetés sok számu milliói már csak emlegetve is elég kesernyés egy dolog, hogy egész merejében elrontsák az ember szája ízét. Hát még, ha e mellett azt is meg lehet a magyarnak magyarázni, hogy az a 264 millió, melybe Magyarország egy évi háztartása kerül, még koránt sem az egész költség, mert hiszen a mellett még igen sok krajczár és forint kél el a községi teendők fedezésében — sőt, hozzá teheti vala, hogy még annál is több a család-fentartás költségeire.

Es igen jellemző a honmentő párt gondolkodás-módjának ismertetésére néz-

A KELET TÁRCZÁJA.

A FIUMEI HALCSARNOKBAN.

— Dr. Dezső Bélától. —

Március 19-én nagyon rossz napom volt Fiumében; már jókor reggel elrontotta a Sirocco szele. Előtte való nap pedig mily nagy élvezet-tel gonoltam reá, hogy holnap milyen érdekes kirándulást tehetek a Magyar-tengeren. De a jó idő helyett Sirocco jött s így tudományos kirándulásra még csak gondolni sem lehetett. És mily borzasztó helyzet az, sok munka mellett semmit sem dolgozhatsz s a készen váró hajónak azt izenni: le kell szerelni, ma rossz idő jár nekünk. Természetesen a rossz idő kedvemet is elrontotta s a reggeli posta hozta leveleket egész bosszankodással bontottam fel. A leveleket szokásos hidegséggel olvasva, elintézve, végre rákérült a sor egy ismeretlennek látszó levél felbontására. Meglepő tartalma ez volt:

Kedves barátom!

Édes anyám és nővérem éppen most térnek vissza Triestzen keresztül olaszországi utazásukból, patriotizmusból Fiumét is meglátogatják, 19-én érkeznek oda; fogadd őket szívesen s ha ugyan van valami érdekes Fiumében, mutasd meg nekik.

Ölel őszinte barátod:

H. Z.

No, még csak e megbízatás kellett a mai kedvemhez, bosszankodtam rajta, s hogy rossz kedvem tartson, a barometere vetett tekintetem is állandó Siroccoval kecsgettettem.

De hát mit volt tennem — egész készséggel ismeretlen vendégeim elé mentem, fogadtam őket, elvezettem a Hotel Európába, előre megrendelt szállásukba, hogy átöltözködésük után majd ebédre vigyem.

ve, hogy melyek azok a terhek, melyeket — ez államháztartási kiadások mellett — az őh nép szája izére akarva beszélni, fölhánytorgatni jónak lát svavis modoru lapjuk.

A falu bajait sorolva föl, első, természetesen az útszínalás. Hogy az útmunka terhe egyként nyom minden adófizetőt: szép csöndesen hallgassuk el, hanem ejtsünk érzékeny könyveket a „nép” fölött, mely „távol otthonától, éhesen munkálkodik, elesigázott barmával együtt.” Ebből a szánó panaszból megértheted őh nép, hogy ezen a bajodon nem segít semmi, csak gyökeres változása a rendszernek — az az, a független párt többségre jutása. Akkor majd nem kell a „népnek” útmunkára járnia, az utak maguktól fognak csinálódni s az így csinálódott utakon pompásan fog haladni külön vámtérületi kereskedésűnk szeke-re. Csak nehogy tengelyig süppedjen...

Nagy baj az „Ellenzék” szerint, hogy van a községnek papja, „a ki kepejükből él”; jegyzője, „kivetni a provokat” és bírāja, „ki fölhajtja azt iziben.” Orvoszer: „gyökeres változása a rendszernek” — az az, a független párt többségre jutása. Akkor majd nem kell a „népnek” képét fizetni papjának (mit szól ehhez Szász Gerő tiszteletes úr?), sem rovatalt vettetni magára jegyzőjével, sem fölhajtatnia magán bírójával.

Hát még a körorvos! — „mintha nem könnyebb volna beteg meghalni, mint fáradva rongyban, kiéhezett testtel.” Valóban, végére mehetetlen ennek a gyűlöletes kormánynak és többségnek az ádáz gonoszsága! Itt nyakunkra neveli örömmel az orvosokat egyetemlein s még a falusi népre is ráparancsolja, hogy, ha beteg: gyógytassa magát. Hát nem elég, ha az „urak” a városon orvoshoz folyamodnak, a szegény „népet” még meghalni sem hagyják békében? Jöjjenek: csak el a boldog Eldorádó, „gyökeres változása a rendszernek”, többségre jutása a független pártnak, majd kiseprűzzük az országból az összes orvosi facultást, menjen az anyja — hazájába, a Lajthán túl s curálja a svábokat. A halottkém, ki most „áll a gýászos küszöbön”, természetesen viszi a facultás után a kristályt — de vissza ne merjen ám jöni, mert...

Biz ez nagy istentelenség mind s még nagyobb, hogy katonaság van, melyet tovább kell fuvarozni, tiszt, kit el

Ebéd alatt mintha országos dolgot bátoroznánk, olyan komolysággal beszéltek meg, hogy hát mit is nézeggessünk mi meg Fiumében? El kezdtem számolva kérdegetni: A dohánygyárat? Ki nem állhatjuk a szagját. A Tersató-hegyet a Frangepánok váromájával s híres templomával? Ah, hegyre nem mászunk! Talán a kikötő-munkálatokat? Nem érdekelnek; látnunk elegyet. A papírgyárat, tengerszemet? Oda sine kedvünk! Templomokat, iskolákat? Azok sem érdekelnek. De hát az isten szerelméért mit akarunk akkor Fiumében látni; talán tekintünk meg az épen tegnap ide érkezett „Sydon” angol-gőzöst? Hajóra meg épen nem megyünk; félünk még hajóra is gondolni, úgy megkínzózt a tengeri betegségek. De hát akkor mit csinálunk Fiumében?

Már találjon ki valamit a mi mulattatásunkra!

No, jól van! ma délután elcsévegjük, el-sétáljuk az időt — holnap reggel legyenek készen, elviszem én olyan helyre, hol gyönyörködni fognak s mindig megemlékeznek rája. — Ez már nagy dolog! Alig hisszük, de kíváncsi-ságunkat egy felébresztette, hogy holnap reggel 8 órára elvárjuk, — pedig az már csakugyan nagy dolog, olyan jókor elkészíteni ily fáradtan!

Es másnap reggel vendégeimet elvezettem a tengeri városoknak s így Fiuménak is legérdekesebb helyére, élő tengeri muzeumába, a — halcsarnokba.

Mindjárt megérkezésünkkel feltűnt vendégeimnek a halcsarnok díszes épülete, ormán lengő magyar zászlóval.

El kellett csövegnem nekik, hogy az én kedves érdekesnél érdekesebb állatokat bemutató mindennapos látogató helyem, a halcsarnok, olyan nevezetessége Fiuménak, milyen még a nagy és gazdag Triestnek sincs. Triestben a tengeri állatokat sorba rakott ernyős asztalokon árulják. Fiumében a Zichy kormányzósága alatt

kell szállásolni, szolgabíró, kit el kell fogadni s számadás, melyet vizsgálat alá kell terjesztetni — és legnagyobb, hogy „egész télen át nincs semmi keresmény”. Majd másként lesz mindez, ha elkövetkezik „gyökeres változása a rendszernek”.

Addig, mit van mit tenni mást, mint végezni a földmivesnek a gazdaság téli munkáit: csépelni, trágyázni, marháit gondozni, az asszonyoknak földolgozni a kender- és lenterményét, de, ha elküldte gyermekét a szövő-vagy faragó-iskolába, melyet ez az átkos kormány itt is, ott is berendeztetett; ha megtanulta a kosár-, káka-fonást, a kefe-kötést a gazdasági szakosztályllyal megtöltött népiskolában, melyeket ismét ez az átkos kormány állított, ha volt módja a bányá-hunyadi, vagy kézdí-vásárhelyi, a kereszti vagy hosszúfalusi, a ludasi vagy szépsiszent-györgyi taumfűhelyekben ügyességet szerezni magának a házi ipar egyik-másik ágában: akkor, bizony lesz egész télen át is némi keresmény — épen úgy, mint van Csehországban, a Schwarzwaldban, Nürnbergben sat. Hanem ott, persze, az útmunka terhére, a papot, jegyzőt, bírót, körorvost, halottkémét, katonát, tisztet, szolgabíró s számvevőt sem tartják fölösleges dolognak s áhítoznak a rendszer oly „gyökeres változtatására”, mely mindezeket fölöslegessé tegye.

Ha ez a baja annak a pártnak, hogy némileg kezdünk belenőni a cultur-állam állapotába s oly intézményeket is honosítgatunk meg hazánkban, a melyek ugyan pénzbe, sok pénzbe kerülnek, de a melyek nélkül a Széchenyi által ostromozott állapotokból soha ki nem lábolhatunk: ez bizony elég nagy baj, hanem nem nekünk, hanem neki s az ő feje miért fájjon nekünk?!

Hanem egyet mégis megtanulhatunk ebből a czikkből. Most már látjuk, mit ért a tisztelt Ellenzék a nagy conservativ-sága alatt. Menjünk vissza 1847-re, akkor jó lesz minden. Egyik nap behozonyítja, hogy az üdv 1848. A másikon, hogy, de bizony 1847. Mindenki választhat magának belőle s a muzsikus G-nél is jobbat fogott. Hiában, mindennek meg van a maga „fortélya”...

A telkii apátság. Helfestorfer Otmár e hó 25. elhunyt apát nem Telkin született, hanem a bécsi schottenstüheli bencések apáti minőségében egyuttal telkii apátur is volt. — A vallás-

a magyar kormány a tengeri halászkodnak díszes csarnokot építtetett s megengedte a halászkodnak, hogy e csarnokban első kézből elárulhassák halászatuk eredményét. A halászok e kedvezményért is jó indulatuk kifejezésül csarnokukra ünnepeken a magyar zászlót tűzik ki, s ha arra kerül a sor, hogy Fiumé magyarországi demonstráljon, a néhez szerepet az olasz ajku, de magyar szívű halászok végzik el a horvátokkal szemben.

Mihelyt a csarnok előtti terrászra érkezünk, mindjárt észrevettem kedves vendégeim arczán az érdekes meglepetés szülte érdeklődést s kezdődött is mindjárt a kérdézősködések végetlen sora.

Hát még egy tengeri városban sem tekintették meg a halpiacot? Kérdem. Nem; nem is gondoltuk, hogy ily valóban érdekes legyen. — Bizony akkor nem is ismerik a tenger legérdekesebb alkotásait — a tenger állatvilágát; a tengeri halpiac minden nap megérdemli a megtekintést. És sorba vettük az érdekes állatalkokat. Elnézegettük az élő angolnákat, a mint örökös kigyózással ládáikban mozogtak, majd rendre vettük a többi tengeri halakat, a czipákát, s érdeklődéssel vizsgáltuk meg ez őshalak elűtő alakját, szerkezetét: hogy áll szájuk fejük alatt a basoldalon keresztbe, mely elűtő fark-uszójuk, s mily érdes egész börtök felülete. Majd a gyermekeknek árult csikó- és fonáhalakat nézegettük, s megemlékeztünk róla, hogy e csikó- és fonáhalak bimei milyen jó apák: saját maguk nevelik fel kicsinyeiket költőzacsokikban. Elbámulgattunk az oldaluszó halakon, s hogy a halakkal meglegedjünk, fiatalabb vendégem egy sikoltással elfordult tőlük s fölfogadta, hogy soha többet halat meg nem érint. Ez pedig az én hibám volt. Elvezetett ugyanis vendégeimet egy cseberhez, melyben a lapos elektromos halak voltak. Ártatlan tréfából mondtam, érintsek meg e halat, ezt a szép már-

és közoktatástügyi miniszter — a mint értesülünk — azonnal lépéseket tett, hogy a telkii apátság, ép úgy mint annak idejében a szent-gottárdi és zala-apáti az osztrák kegyuraság alól kivetések s természetesen a magyar vallás- és közoktatási miniszterium alá rendeltessék.

A vöröskönyv pótléka gyanánt tegnap újabb okmánygyűjtemény osztatott ki a delegáció tagjai közt, mely a külügyminiszterium és a szerb kormány közt folytatott szerződési tárgyalásokat ismerteti. A nagy nyolczad-réti füzetnek nincs czíme s 24 oldalra terjed. Magában foglalja a berlini szerződés XXXVII. cikkét, továbbá a Szerbiával 1878. július 8-án kötött egyezmény kivonatát. Ezenkívül még 14 jegyzéket és okmányt tartalmaz, melyeknek el-seje 1878. nov. 14-ről kelt és Wrede hg. részéről Ristic miniszterelnökhez van intézve. Az utolsó okmányt br. Haymerle írja 1880. okt. 17-ki kelettel br. Herbert belgrádi osztrák-magyar követhet.

Activitas vagy passivitas.

Az „Observatorinul” egy hosszú czikk-sorozatban ismertetvén a választási törvényt, ki-nyilatkoztatja, hogy még a passivitásról is kel-lene szólnia, mely már négy versen (1869, 1872, 1875, 1878) ki lett mondva, s a módok-ról, a mint azt jól, rosszul, vagy sehogy se haj-tják végre; továbbá az activitás feltételeiről, me-lyeknek lehetett volna óhajtott vagy semmi kö-vetkezménye. Ha ezekről is szólna, csak ak-kor lenne azon helyzetben, hogy praktikus kö-vetkezményeket vonatkoztasson, melyekre vár az ő nemzete s különösen az Erdély nagyfejede-lemség területén levő lakosság.

De ha ebbeli kísérleteivel most más alka-lomig felhagy, azt fontos okokból teszi. Egyik ezek közül conditio sine qua non, hogy t. i. az összes választóknak száma, minden választóke-rületből, melyben román lakosok is vannak, előtte legyen. Rosszul értették némelyek, mintha az kívántatott volna, hogy az egész választási lajstrom lemásolva küldessék be. — Mert min-den kerületből csak a választók számára van szűkség. A választási lajstromok lemásolása he-lyett, főképen arra fordítandó figyelem, hogy azok specielva legyenek: a) nemzetiség szer-int, három rovatban, t. i. románok, magyarok, szászok, sőt ha izraeliták is vannak, négy ro-vatban is, feltéve, hogy az izraeliták azon ker-ületben 10 családnál többet számlálnak; b) két rovatban elkülönítendő a privilegizáltak (neme-sek és szabad székelyek) a nem privilegizál-taktól.

ványszintű halat. Ugy lett; de ugyanakkor az elektromos ütés miatt elsikoltotta magát az én kíváncsi vendégem, s ki lett jelentve, hogy a halakat többet ne nézeggessük. Ez parancs volt a mihezartásra s csak annyit jegyeztem még meg: vegyék észre vendégeim, hogy minden halvásról előbb a halak kopolytu-fedőjét fel-emeli s csak aztán veszi meg. Ez azért törté-nik, mert a tengeri halak hamar romlanak s már a tegnapiak sem jók. A mai halaknak még piros a kopolytjuk: ezt nézegetik a vevők s ebből tudják meg, hogy frise-e a hal vagy nem?

A gyönyörű csigánál, kagylóknál már egész gyönyörűséggel feltűnt el s emléktől ven-dégeim eltekett néhány Venus csigaházat s füstű kagylóhéjat. Nagy mulatságra szolgáltak a társaságban élő csigák: hátunk mindenik egy-egy virágállatot czipel valódi élő százszirom rózsát. Imitt-amott kaptunk reme-terákokokat, majd el-csodálkoztunk a ten-geri rákokok, a mint rengeteg ollóikkal s behuzott farkukkal mintegy ellenségre várófelben üldögéltek. Majd nézegettük a tengeri pókokat, ezeket a tányér-rákokat: óriási kereszt-es-póknak látszó farkatlan rákok ezek, melyek köz-ül egy-egy tányért betölt. Aztán megnéz-tük a csak Fiumében előforduló esemege-rákokat, a scampikat, s tetszett karesn alakjuk zománcos ollóikkal. Ezekből néhány szebbet mindjárt el is küdtünk ebédünkhöz.

Egyik öreg halászmesteröm eltalálta, hogy most a halcsarnokban csak vendégeket mulattat-ot, hát intett, hogy menjünk hozzá. Elővett egy csebert s beletett egy tinta csigát, s megboszantotta: egy perc alatt tintává lett a tiszta tenger viz s a tinta csiga eltűnt szemtől elöl. Nagy érdeklődésünkre aztán a jó halász megmutatta a tintaszintű folyadékot tartalmazó zacskóját az állatnak, melyből az állat tetszőse szerint lövel feketítő folyadékot ki, hogy az el-sőtűtetett tengerben ellensége elől megmeneked-hessék.

Hirdetési díjak.

Egy négyesűz centiméternyi tér ára 2 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hi-detéseknél külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhan, der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfisch-gasse 10, Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapest: Haasenstein, és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések fel-vételi irodája Budapest Szerviztár 3. sz.

Nyitlőéri czikkok gármond sora után 25 krajczár díztendő.

E munkálatot — nevezett lap szerint — Erdély mindenik választó kerületében végre kell hajtani. E nélkül lehet akárhányszor szép beszédet mondani, s akárhányszor gyűlést tartani, az időrabló, eredménytelen lesz, végzeteljes jökl fog szolgálni az egyenletlenségre s a kedélyek felizga-tására, s ingadozó lesz a süttetés miatt, holott egy egyszerű számtani munkával, mely pár krajczárnyi postadíjba kerül csak, elegendő vi-lágosságot lehet terjesztetni.

A statisztikai adatok gyűjtése első sorban az activitás hibeit illeti meg. — Ezek folytono-san kiabálják: Lépjünk actióba, menjünk az urnához, válasszunk a magyarországi képviselő-házba képviselőket. Az actiónak azonban activ elemek nélkül semmi értelme sincsen. Hol van-nak a zászlóaljok, melyeket a választási harcra akarnak vezetni? Gyűjtsék össze s bocssássák szigorú vizsgálat alá. Az ők publicistáik azo-ríráknak, hogy bizonyos emberek az actióba való lépéstől őket többször megakadályozták. De aztán pár perc múlva ugyancsak ők megint azt mondják, hogy a románok mégis csak vá-lasztottak, s ehhez még egy nagy igazságtalan-ságot is csatolnak, azt t. i. hogy a nép elhagyta az intelligentiát s egyedül ment az urnához. Még egyszer kérde: Melyik nép?

Azt fogják válaszolni, hogy ezek azon idő-szakra vonatkoznak, midőn a választások az 1848-ki törvények értelmében ejtettek meg. Jól van, akkor az activitás pártolói még inkább kö-telezve vannak annak végrehajtására, a mit a múltban elmulasztottak, hogy t. i. az 1874-ben módosított választási törvény alapján számlálják meg választó csapatjaikat, hogy mindennek előtt legyen mivel szídni a passivitas embereit, s az-után ezeket felrugva, haladhassanak előre.

Mi passivisták — folytatja nevezett lap — azt hisszük, hogy csapatjaink nincsenek, s épen azért, mert passivisták hitetlenek vagyunk, igen jól elnézhajtuk, összedugott kézzel, a választási mozgalmakat.

Dé jól ügyeljenek az activitást pártolók, nehogy csapatjaik élére ujjal szűkevény pa-rancsokat helyezzenek, kik, mint a múlt idő-szakokban is történt, több helyen megszőktették csapatjaikat, mert ők szűktek meg először szé-gyennel, s nem a nép; mit mondok, nép? A pár választó kerületben levő kevés választót, e szűkevény parancsokhoz vezették orruknál fogva az urnához, nem azért, hogy román képviselő-ke, hanem hogy másokat válasszanak.

Még egy más ok is van, mi megakadá-lyozza említett lapot, ezeknek tovább folyta-tásában. S ez az, hogy mielőbb egy választási értekezletet kell tartani. Ha ez meg lesz tartva, s tudja lesznek a határozatok, akkor ő is azon

Egyszer csak arra kér fiatalabb vendégem, hogy mutassak én neki tengeri salamandrakat. De hát hol hallotta a tengeri salamandrának hírét? Kérdem. Hát Schiller „Buvár”-ában ol-vasta; az látta őket a tenger fenekén. Hát az bizony Schillertől öreg tévedés volt, hogy buvá-rával a tenger fenekén salamandrakat látott — a salamandrak nem tengeri állatok, s ha ma mondana olyat költő, hát elvesztené minden hi-telét. Ma az ilyen dolgoknak jó utána járni, mert csak ez ment meg sokszor nagy tévedé-sektől. De hát olvasta-e, kérdem, Hugo Viktor „Tenger munkásait”? Emlekezik-e a szörnyű polyp-harezra? Látható megitűközéssel igenelt. — No, hát nézze, itt vannak a polypok; ezek a mi tengerünkben is itthon vannak.

A polypokhoz mentünk s mindjárt azt mond-tam a halász felé fordulva: ah, ezek a polypok meg vannak dügölve. A halász me ltó haragga kapta fel az asztalra kosarát s bűkte meg ujjá-val a polypot.

Ah, beh szépen változott meg a színe, szól-tak vendégeim, s örömmel nézték a polypok ezen bőrszíne változtató tulajdonságát, melyre csak az élő polypok képesek; erről is ősmierik meg az élő polypot a szakácsnak, illetőleg sze-gény asszonyok, mert a polypot szakácsnért tartó háztáj nem eszi, az csak szegényebb emberek-nél való; igen szívós a husuk.

A halász egyszer csak figyeltetett, s imo a polyphoz tartott kezét a polyp karjaival meg-ragadta vendégeim szörnyűködésére. Nagyobb baj nem lett; még jókor késsel véget vetett a polypnak. Érdekes volt nézni, hogy a polyp kar-jain a szívózátkák még halál után is sokáig ta-padni bírnak. Hát még mily érdekes volt látni, hogy a polypnak a világ teremtesére olyan szá-ja van, mint a papagájnak. . . .

Es egyszer csak az én vendégeim a ha-rangsztól hallottak meg — a halcsarnokban, olyan sokat s érdeket láttak s még mennyi láthatnak

helyzetben lesz, hogy többet is irhat. Szerinte mindent a maga idejében kell tenni, s a macska nyakába hogy egeret foghasson, nem kell harangot kötni.

A magyar delegáció külügyi albizottságából.

A magyar delegáció külügyi albizottsága tegnap este 7 órakor tartotta első ülését. A közös kormány részéről jelen voltak Haymerle báró külügyminiszter, Szilágyi pénzügyminiszter, a magyar kormány részéről Tisza miniszterelnök, Szapáry pénzügyminiszter és Orczy báró ő felsége személye körüli miniszter; továbbá Kállay külügyminiszeri osztályfőnök és Dóczy udvari tanácsos.

A tárgyalás megkezdése előtt Apponyi Albert gróf kijelenti, hogy a delegáció t. elnöke által ő felsége előtt tegnap elmondott beszédére vonatkozólag nyilatkozatot kell tennie. Ha nem-sokára teljes üllést tarthatna a t. delegáció, nyilatkozatát ott tenné meg, de miután erre kilátás nincs, a t. albizottság türelmet kell igénybe vennie.

Akaratától nem függő körülmények lehetlennek tették, hogy részt vehessen azon értekezleten, mely az elnöki üdvözlő beszéd szövegének megvitatására szokás szerint ma is megtartottat. Így történt, hogy nem tehetett már előzetesen óvást ezen beszéd következő részei ellen, melyekben eddigi külpolitikánk leleplezett alakban ugyan és óvatos körülírásokkal, de félreérthetetlenül dicsőítetik: „Felséges Ur! Logikagyelmesebb urunk! Felséged külügyi kormányának sikerült eddig felségedet hű népei azon megleő óhajának megfélelni, hogy a béke fentartassék és ennek áldásai alatt a monarchia államai belföldjüldésüknek szentelhessek idejük és munkásságuk legnagyobb részét.

Szabad legyen itt a trón számolyánál azon ohajunkat és reményünket kifejezni, hogy ez azon garanciák után, melyeket erre nézve a berlini szerződés megkötése alkalmával nyertünk — azok felhasználásával felséged kormányának továbbra is sikerülni fog.“ Továbbá: „Felséges Ur! Többször volt rá eset, mióta ezen országos bizottságokat a törvény életbe léptette, nehézségekkel és bonyodalmakkal állottunk szemben, csak legközelebb is a török-orosz háboru és Bosznia s Hercegovina megszállása alkalmából.

De mind e nehézségek szerencsésen elhárítottak, mert Felséged atyai szíve, országlási bölcs belátása, mindig megtalálta az utat hű alattvalói hűi hajlamához.“

Nincs itt helye az érdemleges vitakozásnak arról, a mit az idézett mondatok tartalmaznak, hogy t. i. a berlini szerződésben értékes garanciákat nyertünk az érdekeinknek megfelelő béke fentartására, és hogy az eddig felmerült nehézségeket szerencsésen sikerült elhárítani. Csak azon tényt kell kiemelni, hogy ő és úgy hiszi a delegáció tagjai közül többen, az itt említett tárgyakról az elnöki beszédben foglaltakkal homlokegyenest ellenkező meggyőződésben vannak. Miután pedig a delegáció elnöke nem saját személyes nézeteinek, sőt nem is a többségnek, de az egész delegációnak tolmácsa, nem lehet tiltakozás nélkül hagyania azt, midőn általa mindnyajának nevében, tehát az ő nevében is, elmondának oly nézetek, melyeknek ő ellenkezőjét vallja.

Ha az elnöki beszéd fölötti előzetes értevelna. Nő, most haza kell mennünk — mondák, délután utazunk tovább. Azután mind csak arról beszéltek nekem, mennyi érdeket láttak; elhatározták, hogy a tengeri halpiacot mindig megtekintik ezután tengeri városokban. A sok érdekes látni való még azt is olföldeltette velők, hogy az az átkozott elektromos hal milyen veszedelmes állat.

Nemsokára, néhány nap múlva megint levelet kaptam, ugyanazon barátomtól, melyben írja, hogy kedves övéi a tengeri városok közt Fiumében látták a legérdekesebb dolgokat a a halcsarnokban.

A FÖLLEBBENTETT FÁTYOL.

Elbeszélés.

Irta:

ELIÓT GYÖRGY.

(Folytatás.)

II.

Kevéssel ezen utóbb leirt események után, sőt ugy emlékszem, mindjárt más napon, az éles látás ezen rendkívüli állapota, melylyel a sors által meg lettem látogatva, a csodás jelenségek egész sorozatával mutatkozott nálam, melyet az elvonult, unatkozással teli élet, melyre be-tegységem alatt kárhoztatva voltam, mindaddig megakadályozott, hogy kifejlésre jusson. Ertem azon nemét a látnoki te-hetségnek, mely által előttem fel lett fedve, hogy mi megy végbe a velem meg-kezelésben levő emberek belsejében; az előttem egészen közömbös ember például Filmore asszony legkisebb futó gondola-

kezleten jelen lehetett volna, vagy sikerült volna az idézett mondatok módosítását elérnie, vagy pedig inkább lemondott volna ezuttal azon szerencséről, hogy ő felségénél megjelenhessék, semhogy az azokban foglalt felfogásokat passiv jelenléte által, mint egy sanctionálja és magáénak vallani látszassék. Miután azonban akaratán kívül az értekezletől távol kellett maradnia és így a beszéd megállapítására befolyást nem gyakorolhatott, ő, a ki külpolitikánk eddigi vezetőségéről ma is ugyanazon nézeteket táplálja, melyeket a megelőzőtt évek folyamán több alkalommal kifejtett, sőt részint már bekövetke-zett, részint fejlődő események világánál ezen nézeteiben csak meggyőződött, nem tehet ugyan és nem is tesz az elnök urnak semmi nemű szemrehányást, mert ő fel volt jogosítva arra, hogy nemine contradicente ugy beszéljen, a mint beszélt, de tartozik politikai álláspontjának az-zal, hogy legalább utólag a legelső erre kinál-kozó alkalommal egész határozottan megtagad-jon minden solidaritást az elnöki beszéd idézett moudatainak tartalmával.

Tisza Lajos a delegáció elnöke sajnálja, hogy a felszólaló bizottsági tag nem volt jelen akkor, midőn ő felsége előtt tartandó beszédét a bemutatást megelőző értekezleten az országos bizottság tagjaival közölte. Hivatkozik arra, hogy a jelen voltak közül senki sem emelt kifogást akkor, midőn beszédét felolvasta, pedig az ellen-zék is képviselve volt az értekezleten. Egyéb-iránt azt hiszi, hogy a tiltakozó urak igen mesz-sze mennek a magyarázatban, midőn beszédé-ben olyasmit látnak, a mi abban nem foglal-tatik.

Haynald Lajos bibornok-érsék ellentét-ben Apponyi gr. nézetével teljesen helyesi az elnök eljárását. Nem képzeli, hogy valaki meg-feledkezett volna arról, hogy az Apponyi gr. ál-tal felhozottak, már előbb megvitatattak és így nem lája szükségét annak, hogy ily tiltakozás alakjában azok újból ismételhessek.

Szilágyi Dezső kijelenti, hogy a maga részéről szükségét látta a nyilatkozatnak, mert a delegáció elnöke által mondott üdvözlő beszéd az egész testület nevében mondatván, annak az egész testület véleményét és érzelmét kell kife-jeznie. Miután pedig az elnöki beszédben az ed-dig folytatott külügyi politikánkat utólagos he-lyeslése foglaltatik, melyre nézve az ellenzék, s többek között ő is határozottan ellentétes álláspo-n-tot foglalt el, és az ellenzék a jelenlegi eredmé-nyek által sem érzi magát arra indítva, hogy véleményét megváltoztassa, s miután az ellenzék e politika feletti ítéletét egy ünnepélyes bizal-matlansági szavazatban nyilvánította, ő is kijele-nti, hogy az üdvözlő beszéd azon passusaival, melyekben az ellenzék által annak idejében ha-tározottan kárhoztatott külügyi politika helyeslé-ső foglaltatik, egyáltalában nem ért egyet.

Széchényi Antal gr. Szabályosabbnak tar-taná, hogy ily ünnepélyes alkalmakkal semmi-féle politikai nézet kifejezést ne nyerjen, az el-nök azonban ezuttal semmi egyebet nem tett, mint azt, hogy az eddigi — a szónok szerint hibás — gyakorlatot követte.

Ezután a bizottság áttért a külügyi költ-ségvetés tárgyalására.

Haymerle b. külügyminiszter azon kér-désre: fog-e a dunai kérdésre vonatkozólag elő-terjesztést tenni, mint a szerb kérdésre nézve tette, azt válaszolta, hogy okmányokat nem szán-dékszik a bizottság elé terjeszteni, kész azon-

ta, magában tett legkönnyedebb megjegy-zése, oly nagy hatással volt érzékeimre, minőt ahoz lehet hasonlítani, midőn az ember hamis zenhangokat hall eljátszani, vagy dalolni, vagy egy dobozba zárt rovar zsongásához, mely kinlóva, vergődve igyekszik fogságából szabadulni.

E kellemetlen látnoki tehetőség azon-ban csak időszakonként rohant meg s közbe-közbe élveztem a lelki nyugalom oly perceit is, midőn azok gondolatait, kikkel együtt időztem, teljesen el volt fedve ismét előttem. Ekkor oly nemű megkönnyebbülést éreztem, minőt nagy zaj miatt kifáradt idegek találnak méjj csend béallta után. Tarthattam volna, e különös látnoki tehetőséget képzőldésem beteges tevékenységének, ha egy szó ki-ejtése, mit lehetlen volt előre sejtennem, vagy oly cselekedet, mi rendes körülmé-nyek közt, lehet, hogy nem történt volna meg, nem adta volna elő magát, minden perczen, bizonyoságot tenni, a köztem s a körültem levők közt létező lelki össze-köttetésről. A csupán unalmas állapot, mi-dőn előttem, közömbös emberekkel volt dolgom, egészen más természetűvé vált s e jöstettség a legméjebb lelki fájdalom forrása lett reám nézve, midőn szívem-hez közel állók lelkivilágát s gondolatát-tárta fel előttem, midőn a nyájás előzé-kenység, szeretetreméltó kifejezések, ügyesen alkalmazott bókók szövevénye alatt, melylyel fedezni igyekeztek valódi jellemüket, mint varázslámpa által meg-világítva, tisztán állott előttem ez embe-rek egész aljassága, hű törekvése s min-dan ravasz alatomossága, melylyel palás-tolgatták szavaik s tetteik undok kétszi-

ban nyomban megfelelni minden kérdésre, mely hozzá intéztetik.

Ezt követőleg az albizottság megkezdvén a részletes tárgyalást, az I. czim elfogadása után, az idő előre haladása miatt, a tárgyalás folytatását csütörtökön d. e. 11 órakor tartandó ülésére tűzte ki.

BELFÖLD.

Brassó, 1880. októb. 25.

(Tüzlött dolgok. Német szó, német muzsika. Himlő Brassóban.)

Folyó hó 17-én a brassói önkéntes tüzlőtö-egyletnek újonnan épült mászóháza vétetett elő-ször használatba, vagy a mint hirdetve volt: azon nap szenteltetett fel. Ugyanis pontban két órakor a tüzlötök a városházától összes szerel-vényeikkel vonultak a postarét nevezetű helyig, hol nagyszámu közönség várta az ünnepély kez-dét. Főparancsnok Schuster K. gyógyszerész átvette a csinosan épült mászóház kulcsát, az-után egy alkalmi beszédet olvasott fel, melyben hangzatos német nyelven elmondja a tüzlötö-eg-let rövid történetét, ennek üdvös voltát és a fel-szentelendő építmény mikénti létrejöttét: t. i. köz-adakozások ulján — Köszönetet mond az adako-zóknak és a nagy számmal egybegyűlt közön-ségnek az ünnepélyeni megjelenésért. Kéri to-vábbra is pártoltatását az egyletnek, mely hivat-va van vagyont és életet menteni. Végül buzdít-ja a tüzlötöket, hogy az önként elvállalt köte-lességet örömmel teljesítsék és különösen a gy-a-korlatoknál pontosan jelenjenek meg, hogy ezál-tal jól begyakorolva magokat: szükség idején könnyen gátot vethessenek a pusztító lángoknak. Ezt sokszoros „hoch“ és a „Wacht am Rein“. ismeretes német zene követte.

Ezután a polgármester-helyettes alig ért-hető gyengé hangu német szavakban válaszolt, hogy mit? azt a közvetlen mellette állók sem értették.

Annál érthetőbb volt a beszéd végén a há-romszoros „hoch“ meg a német nóta. Erre kez-det vett a felszentelés, t. i. lázas sietséggel kezdették a mászók letrájukat összeilleszteni és a fűdélzetre fűlmászni, kevésbe mult, hogy egy néhány tüzlötőnek feje be nem törött, mert a cserepek csak amugy potyogtak az új épületről: eltöredezvén a letrák ráfételéről. Szerencse, hogy a sok „achtung“ segített a bajon és egy-két mu-latságos jelenetn kívül, mint roz ugrás, meg leereszkedésnél, nagyobb baj nem történt. A gy-a-korlatot diszvonulás fejezte be. Este a Nro I. vendéglőben 80 kr. belépti díj mellett „bál“ tar-tott — se vége, se hossza nem volt a sok „lan-derisch“-nek — a mulatság reggelig tartott. Bá-mulatos a szász atyáinak consequentiája! bár csak színből egy magyar nótát vettek volna a prog-rammba — nem — egy világért sem! inkább vi-lágos virradtig szőlők a „landerisch“.

Terve van, hogy a jövő évben az összes erdélyi tüzlötö-egyletek Brassóba hívassanak: egy nagyszert tüzlötö-ünnepély létesítése végett. Ez alkalommal már lesz a programmban magyar nóta is!

Brassóban a himlő nagyban uralkodik, az egészségügyi tanács ragályosnak nyilvánította és mindent elkövet, hogy a veszedelmes járvány-nak eleje vethessék. A himlőbetegok számára külön kórház rendeztetett be, himlőben elhalta-kat kísérni senkinek sem szabad; a gyászkoesi és hulla fertőzteleníttetnek.

nütségét, miképp a folyondár vékony in-dáinak finom hálózata befutja s elfedi a romladozó fal repedéseit.

Baselben hozzánk csatlakozott fivérem Alfréd, szép, huszonhat éves ifjú, telve önbizalommal s elégteltséggel, ki a legtökéletesebb ellentétet képezte az én gyenge, ideges, tehetetlen egyéniségem-mel. Azt tartották felőlem, ha nem esa-lódom, hogy valami sajátos, félig női, fé-lig fantasztikus szépséggel bírok, mert gyakran kértek fel festők, kik, mint a burján, lepik el Genfét, hogy üljek nekik arczképeikhez, sőt egy izben egy hal-dokló vándor-dalnok: alakjához is szol-gáltam mintául.

Bár mit volt is, annyi áll, hogy mély megvetést éreztem vézna testalka-tom iránt és semmi annál csekélyebb meg nem vigasztalt volna e hiányomért, mint azon gondolat, hogy az a lángész végzetes következménye. De a rövid tartamu remény erre nézve szétfoszlott volt már egészen nálam és most nem láttam arczomon semmi más feltűnő jel-leget, mint a gyenge, satnya szervezet je-lét, mely szenvedésre van teremtve, s képtelen ama fenkőt lelkesültségre, mi-nőt egy költői mű megteremtése igényel. Alfréd, kitől folyton elválásztva éltem és ki mostani új helyzetében s megváltozott külsejével egy idegen hatását tette réám, a legodaadóbb barátsággal s testvéri sze-rerettel közeledett hozzám. Fivérem a bol-dog s önmaguk iránt bizalommal eltelt emberek felületes jószívűségével birt, kik semminemű vetékedéstől nem félnek, szó-val, kiknek a világon minden sikerülni szokott.

Terveben volt az iskolák beszüntetése is, de ez egyelőre elhalasztott — mivel nem az iskolák terjesztői a járváynak — hanem inkább a különböző lakásokban levő tisztátalanság. Uta-sítottat a rendőrség minden lakásnak desinficiá-lására és a netán himlőben levő betegeknek azonnali elkülönítésére.

Az iskolák beszüntetése — ugyan nem len-ne hasznára az intézetnek — de mindenesetre jobb elejét venni a bajnak, mint várni, míg meg-tizedeli a veszélyes járvány az ifjuságot. Az egészségügyi tanács a járvány tartamára gyű-léseit minden szombaton megtartja, hogy az al-kalmazandó övrendszabályok sikere biztosíttassék.

r. l.

LAPSZEMLE.

Az „Egyetértés a külügyér okirat-gyűjteményéről szől.

Különös — mondja; — hogy a külgy-miniszter okirat-gyűjteménye, kizárólag csak a keleti politikára szorítkozott, de hogy egyéb tekintetben mik azon szempontok, melyek mon-archiánk külügyi politikáját vezérlik, az nem tünik ki a vörös könyvből.

Megnyugtathatja-e ezen okirathalmaz nem-zettünket a monarchia keleti politikáját illetőleg? Határozott nemmel kell felelnünk.

Haymerle báró, meglehet, önértzetesen fog a delegációk előtt arra hivatkozni, hogy az európai egyetértést előmozdítani és főtartani iparkodott. Elismerjük, hogy így van. A vörös könyv bizonyítja. De bizonyít egyebet is. Azt nevezetesen, hogy ezen nagyon megingott, min-dig csak szinleges egyetértés kedvéért külgyi kormányzatánk szem elől tévesztette és kocz-kára helyezte érdekeinket. Akkor fogna ez iga-zán kitűnni, ha a dulezignak úgy még sem nyerne békés megoldást.

A „Pesti Napló“ a királynak a dele-gációkhoz intézett beszédéről ír.

E beszéd — ugymond — diplomatikus félhomályban szenved, de ma már mindenki tudja, a kit illet, hogy a keleti bonyodalmak ismételt hangsúlyozása azt jelenti, hogy a bo-nyodalmaknak még nincs vége, sőt előrelátható-lag még jövőre fokozódni fognak.

Azon passus, hogy a kormány „legbuzgóbb fáradozásait a béke és a szerződési jog fentar-tására fogja irányozni“: azt teszi, hogy a ber-lini szerződés végrehajtása még sok bajjal fog járn.

Azon mondas, hogy „a monarchiának Eu-rópa összes hatalmaival fennálló barátságos vi-szonyai és külpolitikai összeköttetéseinek szaka-datlan szorgos ápolása“ annyit jelent, hogy kü-lönösen a német szövetség fennáll és e szövét-séghez ragaszkodunk, hogy Németországgal együtt „a közvetítés és megnyugtató szellemé-ben“ csinálunk politikát.

Azon tétel, hogy a kormány „legbuzgóbb fáradozásait a béke és a szerződési jog fenn-tartására fogja irányozni, de minden körülmé-nyek közt az osztrák-magyar monarchia érde-keinek megvédését legfőbb feladatául tekinten-di“: Szerbia ellen van intézve, mely államoc-ska kényszerítettett fog a monarchiánk irányában elvállalt kötelezettségeinek eleget tenni.

Ezen egy pont miatt üdvözöljük a királyi választ és gratulálunk a közös kormánynak üd-vös szándékaihoz.

A Felség „szigorú takarékoságot“ em-

En részemről nem vagyok bizonyos a felől, hogy valjon ment lettem volna-e minden irigységtől azon esetben, ha vá-gyaink nem titkózték volna egybe, vagy ha egészségi állapotom nem zárt volna ki minden bizalmas közlekedést, de azt hiszem, mindenha ellenem uralkodott vol-na közöttünk, azon körülmények között pedig, melyekben egymáshoz állottunk, épséggel kiállhatatlan volt előttem. Ha belépett azon szobába, hol én jelen volt-am, vagy még inkább, ha beszélni kez-dett, oly forma érzés járta át egész va-lómat, minőt okoz az egymáshoz csapó-dó érzéhangja, mitől fogunk összevaczog. Beteges érzékenységem őt illetőleg, fo-kozottabb mértékben jelentkezett, mint bárki mással szemben. Egész a tulságig ment, ha láttam irányomban negélyezett pártfogói modorát, azon önteltséget, mely elhitette vele, hogy Grant Berta halálo-san szerelmes belé, és azon lenéző szá-nalmat, melynek részéről tárgya voltam.

Meggyőződő, hogy én ezen külön-böző érzelmek létezését nála nem a fél-tékeny és gyanakodó természetek szo-kott bizonytalan szemléldőseiei alapján határoztam meg, kik minden szónak, tag-lejtésnek különös értelmet tulajdonítanak, hanem azon természet feletti éleslátásom által, mely egész mesztelen rutságában mutatta nekem azok szövevényét.

(Folyt. köv.)

leget és a monarchia kedvezőtlen pénzügyi helyzetét: melynek csak a keleti kérdés végle-ges megoldása és az olasz határ rendezése vethetnek véget, más szóval nem lesz állandó béke és a hadsereg leszerelése, míg Oroszor-szággal a Keleten le nem számoltunk.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

Wertheimer Ede nagyszobeni jog-akad. tanár és egyetemünknek volt jeles magán-tanára megint két igen érdekes értekezést böcsá-tott közre.

Az egyik, melynek czimo: „A tervezett négyes szövetség Auszria, Orosz-Franciaország és Spanyolország közt 1787—1790.“ Kiadott a m. kir. tudom. akadémia történelmi osztálya részéről. Kiadatlan források alapján tárgyalja a jelenleg ismét szőnyegen levő „keleti kér-dést“ nagyon realistikus és sikerült módon, különben egészen mellőzve a napi politikanak nagyon közel fekvő oldala érintését.

A másik értekezés ezime: „Zwei Schilde-rungen des Wiener Hofes im 18-ten Jahrhundert.“ Ezen a bécsi es. kir. akadémia részéről közre-bocsátott értekezés a bécsi udvarnak mult szá-zadban élt legelőkelőbb személyeit jellemzi szer-ző által a francia külgyministerium levéltára-ban tett kutatásai nyomán.

Igen örvendetesnek tartjuk, hogy e termé-keny hazai író tudományos munkálatai oly ki-való helyen találtak elismerésre.

*

Istóczy Győző havi folyóiratának a „12 rőpirat“-nak első füzeté megjelent és be-küldetett hozzánk. Tartalma: Beküszöbntő. A talmud, A „kagal.“ Reformálható-e a zsidóság? Egy amerikai zsidó congressus. A Bismarck her-czeghez intézett kérvények. Külföldi lapok nyi-latkozatai. A képviselőházról. E reformáló folyó-iratok hangjának jellemzésére idézünk a Bekü-szöbntőből: „A francia forradalom — ugymond Istóczy — pusztá gyermekjáték volt a zsidó rémuralomhoz képest, mely százezernyi s milliónyi existenciát s családót, a rafineria, fortélyok, család, kizsákmányolás és korrumpálás eszközei-vel leguilitinorozott.“ A Nagyváradon hirdetett czafáló írat közrebocsátójának következő magya-rázó szavakat mondja: Hát t. Laszky Armin ur, — mert ez a neve az előfizetési felhíváson fi-guráló „izraelita polgártárs“-nak, — igenis, e füzetek szerkesztője volt az ön felenyájai „szin-ház“-ának coulissái mögött, s megfordult — bizonyára nem jó kedvéről, — azon alvilági műhelyben, a melyben a zsidó politika boszor-kány-tűstjén ek rotyogása s pöffögése — a mely-nek mások csak fojtó kéményfüstjét, érzik, — közvetlen közelből hallható s tartalma szemmel látható; a mely boszorkány-üstben a nemzsidók vagyona, életboldogsága, becsülete, élete bele-apritva van, s ha a kotyvadék mögött, szín-aranyat öntenek ki belőle az üstöt körülkánkán-zó semita „felsőbb“ lények. Igen, e füzetek szerkesztőjének iszemei előtt félrevonta a lep-pelt Disraeli Sidónia-ja, és ő azóta „ad-optus“ lett.

Fejtegeti különben, hogy a zsidóság nem reformálható, közli a zsidóság elnyomására alakult amerikai társaság határozatait, s a magyar miniszterelnöknek a zsidókérdésben hozzá intézett interpellációra adott választ.

Havonkint egy füzet jelen meg s ára 50 kr.

*

Tissot Viktornak hazánkról írt könyve, nem sokára meg fog jelenni angol fordításban is „Unknown Hungary“ (Ismeretlen Magyarország) ezim alatt. A fordítás Mrs. Brodie eszközöi s a kiadást Rich. Bantley & Comp jól-ismert londoni kiadók vállalták el.

Az „Ellenzék“ tisztelt szerkesztő-jének.

Az „Ellenzék“ f. évi 23. száma „Nyilat-kozat“ ezimű közleménye „Inczedy László és Bokross Elek urak nevével kezdődik, és „hogy a „Békésy úr megbízottainak rossz emlékező tehet-séget bizonyítsa“ szavakkal végződik. — Nincs semmi mondaní valóm e közleményre. Isten él-tesse a t. Szerkesztő urat, de mert Inczedy László testvérem soha és semmi nyilatkozatot nem állított ki Békésy Károly úr részére, ha-nem én, Inczedy Samu, esmertem társa-dalmi kötelességemnek a kényelmetlen olhva-tást elvállalni, — kérem az „Ellenzék“ tisztelt szerkesztőjét, sziveskedjék a kezdetet helyreiga-zítani, hogy ne háborgassuk a Schwéchéti hős nyugalmát, ki Nagy-Enyed városában csend- és békében él,

tisztelettel
Inczedy Samu.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1880. okt. 27.

Helyi hírek.

— **Nemzeti színház.** Operett adatott s a páholyok, a földszinti zártzárékek és állóhelyek telve voltak. E tény elmondása után okvetete-nül egy Jeremiádnak kellene következnie, hol az elkorcsosult izlésről beszélnekn s könyvekkel adoznának a kevésre becsült drámai műszo-ke nevé.

ben, melyet nem méltat illő figyelemre a közönség, s a melyik helyett léhaságokat, melyeknek zenei becsö emere, szövege nem bír meg semmiféle kritikát, — hallgat meg szívesen. E Jermiad azonban nem következik. Bizonyosan nem s a v a k, hanem jól rendezett, jól előadott drámai darabok által fog a közönség izlése, helyesebb irányba terelteni. S nem lehet tagadni, hogy a versenynek — ha azt akarjuk hogy az a komolyabb fajú színjátékok diadalával végződjék — igen erősen kell lennie. Az operettek nálunk igen élvezhetően adatnak. Operett primadonnának olyan, kit megirigylhet tollunk akármelyik magyar színpad, operett tenorunk ellen sem lehet sok kifogásunk s a karok elég jól vannak begyakorolva. A Cornevillei harangok tegnapi előadása mulatlató volt, s sem a kiállítás, sem a rendezés nem eshetik erősebb kifogás alá. Zajonghi megjelenésekor azt a kellemes romancot szépen énekelte el s ha nehézkes járása, helytelen kézmozgásai ellen sok mindent lehetne is elmondani, azt elismertük szívesen, hogy az énekrészekben élvezhető nyújt, s azt a kicsi hangját jól felhasználja. A Batekné szerepét tegnap Pajor Ágness játszta. Konstaltáljuk, hogy igen nagy igyekezettel játszta s konstaltáljuk, hogy Kolozsvárt a holnap megnyitandó virágkiállításnak kitűnően kell sikerülnie, mert a buquetoknak annyira bővében vagyunk, hogy a k. a. nak jettő jutott a tegnap. Serpolettet Pálmay Lika játszta kedvesen és élénken. Mint már írtuk: a tegnap szadikszer énekelte ugyan e szerepet. Aranyos jövedve csak olyan gyújtó volt tegnap, mintha mi egyetlen-egyszer sem láttuk volna tőle. S ha mégis megkockáztatunk egy pár megjegyzést játékára, az csak azért történik, hogy majd a kétszázadik előadások ne legyen egyetlen része sem a Serpolett ábrázolásának, melyhez szó férjen. E megjegyzés abból áll, hogy Pálmay asszony néhol igen sokat nyújt a jóból. Derekanak egy-egy meghajlása, egy mozdulat, mely-lyel ruhája redői közé kap, szapora lihegése, kacsingatásai s egyéb ide tartozó — de oly fogások által, melyeket nem akarunk leírni — nem egy vidám kaczerka falusi libáskát ábrázol, hanem olyan alakot, ki fenékgig üritette a tudás pobarát. Egész a fenékgig! Sok minden tekintet tiltja e kérdéssről többet beszélünk — csupán az utolsó felvonás táncjelenete előtti énekrészletre utalunk, melyet Pálmayné asszony különben szépen, de tulságos sok s z a b a d a g a l énekelte. — A zenekar rossz volt. Üres és hamis. Üres a fuvóhangszerek hiányossága miatt. Mig a bass fuvóhangszer tulságos erős, addig két trombitához soha sem látott a kar-nagy ur egy vadásztkürtöt; — s hamis (hogy csak egy példát említsünk), a mennyiben az oboe legalább egy tertiál hanggal magasabb a fuvalnál és klarinetoknál. A Zajonghi első románsa alatt, mikor a közbőső tételt játszta, ez az oboe ugy hangzott, mintha egy egészen idegen bandából fuserálna be. Nem ereszkedtünk o d d i g részletekbe, s ma is csak egy példát említsünk — mondhatnánk többet is — de élénk figyelemmel kísérjük a zenekar játékát mindaddig, míg oly kegyetlen élvezetekben részesül a közönség, mint a milyenben mostanság lehet gyönyörűségünk. Az így gyakorlott zenekar a kolozsvári színháznál — ismétljük — botrány!

— **A gyümölcsészeti és kertészeti kiállítás** rendezése szaporán foly, s ma a késő esteli órákban fejezték be. A lépcsőkön, hol tegnap még szemét és pór tartott szállást, ma dús lombu thújak közti haladunk fel a nagy terembe, mely pompás látványt fog nyújtani. Egy pár virág-csoport már készen is van. Sötét veres nyulánk leveit Draecaenák körül kameliák s apró primulák ékes virágai tarkállanak. Thüleg csoportot nagy philodendron uralg, sötét rongyolt levelével ráborulva a hegyes kakaszeru lateánára. Fenn a karzatokon a házi-veteménye-lateánára. Nagy lapos hagymakoszoruk, egy csomó ezeller s murok felett s óriási tökök, a melyeknek egynémelyikében olferne egy kis gyermek. A férfitértemben is készen van a kolozs-mo-nostori gazdasági intézet kiállítása, mely meglegő látványt fog nyújtani. Egy szóval a legjobb kiállításokkal nézünk a holnapi megnyitási ünne-pély elé. Olyan lesz a kiállítás, minőt e nembem Kolozsvárt nem láttunk, s meg vagyunk győ-ződvé, hogy nemcsak a kiállítók és rendezők buzgalma, de a nagyközönségnek a látogatás iránt tanusitandó részvétele tekintetében sem lesz semmi kívánni való.

— **Az „árvaház” számára** újabban ajándékoztak. Br. Bornemissza Ignáczné 1 téli felsőt, egyik árvaházi nővédekének. Bogdán Istvánné 1 kosár szilvát, Kilin Miklósné 1 kosár szilvát, Korbuly Bogdáné 1 kosár szőlőt, Ifj. Grois Gusztávné 4 dr. könyvet 4 tan- és 1 drb. mesés könyvet és „Kis lapokat” Kocsis János és neje Istvánfi Borbála 2 nagy véka tiszta búzát, 2 nagy véka rozst, 2 nagy véka burgonyát, fél véka paszulyt. Mely szíves adománycikért — fogadják a nemes szívű adakozók hálás köszönetünket — az árvák nevében — Kolozsvárt, okt. 27-én 1880. Br. Bornemissza Ignáczné, elnök. Kócsi Károlyné, titkár.

Hazai hírek

— **József főherczegnél** a napokban szép ünnepély folyt le. A székesfehérvári püspök

ugyanis Alesutra érkezett, hogy azt a szép négy harangot, melyeket a főherczeg Budapestről az aleositi főherczegi kastély kápolnája számára hozatott, megáldja. Kovés pihenés után a püspök fényes papi segédlet mellett, teljes díszben, megkezdte áldó szerepét; — a harangok virághalmaz és kiváló díszű külföldi drága növények között, egyik észak felé néző szobában voltak elhelyezve; a vendégek közönséget félkörben a kastélyi és uradalmi személyzet képezte, élén a főherczeg-gel, kit négy gyermeke környezett. Mária, Margit, József és László nevet kaptak, és ezzel a beszentelés ténye bevégeztetett. Erre a püspök beszédet mondott, melyben az ég áldását kérte az uralkodó és a főherczegi családra. Az ünne-pélyt díszdeb fejezte be, melyben azonban Klotild főherczegné betegeskedése miatt nem vehetett részt. Rövid és szíves társalgás után a püspök és kísérete bucsut vett a háziúrtól s Pauer püspök a főherczegi fényes fogaton, már akkor a toronyban elhelyezett Mária nevű őregharang legelső hangadása mellett, Székesfehérvárra visszatért.

— **Szocialisták elfogatása Budapesten.** „A Függetlenség” következőkét írja: Vasárnap déltájban a gyár n. 23. sz. a. lakó koresmárost Csada Jánost és Frank Henrik fiatal vegyészét a rendőrség befogta, lakásaikon házkutatásokat eszközölt, néhány cseh nyelven írt könyvet, a falról néhány képet és néhány hírlapot elkobozott. Ez eljárás oka állítólag az legyen, hogy a nevezettek czime alatt Londonból egy csomag újság érkezett, melyet a vámbívatálnak felbontottak és rendőrileg lefoglaltak. Midőn e sorokat írjuk (vasárnap hatodfél órakor este) a megnevezett két egyén még mindig le van tartóztatva és pedig Csada a terézvárosi alkaptányságnál, Frank pedig a hatvani utcazi központban.

— **A nagy tudományos akademia** e hó 25-én tartott összes ülésében folyó ügyeket intézett el. Bejelentetett, hogy a Péczely-féle alapítvány annyira szaporodott, hogy jövő évtől kezdve 1000 arany forintot ki lehet tűzni az alapító intenciói szerint egy évbem történeti tudományi műre, a másban történeti drámára. — Az áll. magyar bizt. társ. által ajándékozott összeg is kiteszi immár 10,000 frot s jövő évtől kezdve ennek kamatai is pályázatokra fognak fordítatni. Igen fontos kérdése volt a gyűlésnek egy kiktildött bizottságnak a szent koronának leírása és rajza iránt tett jelentése. Határozottatott, hogy a szöveget Ipolyi Arnold püspök fogja megírni, a képeket hozzá Párisban készítették, s a minden tekintetben fényes kiállítás könyv költségeire 400 frot szavaztak meg. Több kisebb érdekű ügy tárgyalatott ezután. Megemlítjük még azt, hogy a „Kistaludi Társaság” meghívta az akademiát a Toldi Ferencz síromlékének okt. 31-én tartandó felállítási ünnepélyére. Elnök és főtitkár fogják képviselni az akademiát.

— **Az ó-budai amphitheatrum** ásatása újabb érdekes dolgokat lopi meg a kutató Torma Károlyt. Így pl. tegnapielőt, midőn a theatrum nyugati oldalához épített Kápolnák (fanum) sorozatát ásatta, egy követ talált, mely Aquin-eum municipális szervczetére tiszta világot vet. A kő felirata ez: „Deae Dianae Nemesi Augustae, honoribus C. Julii Victorini, equo publico, aedili II. virali et T. Flavio Luciano quinquemali II. virali, pontificibus quinquennialibus coloni-ae Aquinci, Pupilius Hylatianus Antestis n-umini eiusdem deae posuit V. Kalendas Julius, Aemiliano et Raso consulibus.” A kő két szélén a konzulok nevei olvashatók. Maga a kő felér az összes eddigi költségek és eredmények felével. A kápolnákbm a szobrok (csak a feliratos alaprészek) még helyeiken vannak, s különösen épve maradt fön egy, a legfelső szentélyben, a mely a következő feliratot viseli: „Nemesi omnipotenti aug. Marcus Ulpius Zosmus, XIII. Semteb.” Tehát 162-ben kr. u. egy, 21-én állítatott fel. E szobor körül a falfestmények-re is ráakadtak, s ezek igen szépek. A sárburkolatot most takarítják le rólu. A nyugati bejárattól (a mely keskenyebb a keletinél) mintegy 30 ölnyre van a Nemesis temploma. A szentélyekben talált Torma egy áldozati edényt (darabokban, de egészen összeállítható) csirke-csontokkal. Eddigélő 14 feliratos kő, több szobor (egy Nemesis-fej, igen érdekekes) és 41 érem találatott, nem is számítva az érdekes régi tárgyakat. A két utolsó téren ma találtatott meg egyik Gordianus, másik egy Faustina junior; igen szép példányok. — Az ásatások szombatig tartanak, s azért a ki megszándékozik tekinteni, szombatig teheti. Azután a munkát, egy évre bszüntetik, s ezzel az amphitheatrum négy hatod része tisztán kiásva áll.

— **Az udvarhelymegyei** általános tanító-testület 1880. évi november 9 és 10-én Székely-Udvarhelyen tartandó VIII-dik közgyűlésének napirendje. Nov. 9-én: 1. Találkozás és utbagazítás az elszállásolás iránt, a megyeházánál, d. u. 2 óráig. 2. Déltűn 2 órakor a „segély-egylet” közgyűlése. 3. German Ferencz „képezei kertész felolvasása: „A gyümölcsfák különféle szaporítása.” Nov. 10-én: 4. Reggeli fél 9 órakor közgyűlés, a megyeháza nagytermében. Tárgysorozata: a) Elnöki megnyitó beszéd Kozma Ferencz elnök által. b) A múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása, és c) Titkári jelentés Hetey Gábor titkár által. d) Pénztár-

noki jelentés Bedő Dénes pénztárpok által. e) A népiskolai tanítás irányának megállapítására vonatkozó újabb ministeri rendelet ismertetése Sándor Mózes tanfelügyelő által. f) Bartha József gyepesi tanító felolvasása. „A tanító társadalmi életviszonyai”-ról. g) Kozma Ferencz gyakorlati tanítása: „Első lecke a földrajzból a 2-ik osztályban.” h) Nagy Domokos árvátfalvi és Os-vát Miklós bétai tanítók felolvasásai az „Ismétlés”-ről. i) Jelentések és indítványok. Gyűlés után köz-ebed a „Kolozsvárhoz” czimzett vendéglőben. Egy teríték ára fél liter borral, 80 k. Az ebéd-jegyek váltásáról, elszállásolásról, valamint egyéb ügyekben is felvilágosításokat a rendező bizott-ság ad, melynek tagjai: Váró Ferencz realisk. tanár elnöksége alatt: Szentgyörgyi Mózes, Szentgyörgyi József, Szabó Gábor, Török Elek, Nagy Domokos, Balázs Sámuel és Kolumbán Dániel. Közgyűlésre minden egyleti tagot és tanlg- barátot szívesen lát és tisztelettel meghiv Székely-Kereszturon, 1880. október hó 8-án az igazgató-választmány.

— **Az állami közép-ipariszkola** igen értékes ajándékot kapott. Albrecht főherczeg ez intézetnek ajándékozta az összes vas- és aczél-gyárakban gyártott alakvasak, aczélak és öntvé-nyek keresztmetszeteinek azt a szép gyűjtémé-nyét, a mely közelébb a bécsi iparkiállításn volt kiállítva.

Vegyes hírek.

— **Megszöktetett fiatal házass.** Németország egy kis városkájában érdekes eset történt. Egy fiatal házaspár volt nászutazására elindulandó: a fiatal férj már beszállott a wa-gonban és az obligát dobozok elhelyezésével foglalkozott, míg a menyecske rokonaitól bucsuzott és ép huszanharmaeszer borult a nagy-néni nyakába. Egyszerre cseogetnek, a mozdony fűtől és a vonat megindul, kérelhetlenül ragad-ván magával a boldogtalan férjét, a kinek szerelme mégsem volt oly erős, hogy a kocsióbi kingrani engedte volna. Ott kellett buslakodnia azután a legközelebbi állomásig, a honnan a sok skatulyával visszatért a szomorú szívű menyecskehez. Meg is találta skatulya nélkül és — az első házibaráttal.

— **Páratlan rendőrfőnök.** Csehország egyik nagyobb városában a rendőrfőnök tudósított, miszerint a város egyik előbb-kelő aranyművesénél betörést fognak a tolvajok megkísérteni. A rendőrfőnök oda is ment és esti 10 óratájban a házba suhant és a boltban nyu-godtan leülve várta a tolvajokat. Egyszerre vala-ki kívülről a csukott boltajtóra kapogtat és egy ismeretlen hang kérd: „Inspektor ur benn van?” — Az inspektor eleinte hallgatott, de mikor a hang folyton sürgetőbben beszélt, végre odaállott az ajtóhoz és lassan visszacsugta: „Itt vagyok!” — Akkor aláz” szolgálja mondá a tolvaj, majd máshol próbálók szerencsét! Csak-ugyan másnap hallotta a főnök, hogy egy közeli ékszerésznek a boltját rabolták ki.

CSARNOK.

Gödöllői képek.

Ez a Valeria?

A szadaiaik nagyra vannak vele, hogy a királykisasszonyt az ő földijük Legéndi Lidi szoptatták. Nem is utolsó dolog, ha valaki királyi gyermeket táplál, a szerencse-bőség szaruja fél-helyét földet juttat számára s egész életén keresztül, ha asszony is, olyan becsület kíséri, mintha legalább is bíróviselt ember lett volna. Egy szadai asszony, ki szintén búszko volt földi-dije becsületére, a napokban Gödöllőn járt s meg-látta a királykisasszony szerencsénét.

— Ez hát a Valéria? kérdé egy gödöllői asszonytól.

— Igen, felelt az, örülve azon, hogy a szadaiaik búszkoségén csórbát ejthet.

— No bizony ennél szebbre is szop-tathatta volna a Lidi . . . fejezte be a szadai asszony.

Ez az elnézés rajta fog maradni a szadaiaikon.

Az isaszeghi csata.

Az ilyen felve irja: le az ember, mert könnyen megezáfolják, de hát a mi király-asszonyuk örül rajta, ha a nemzetnek tesszöst tesz.

A falka Isaszegh felé hajtott s egy meredek domboldalra terelte áldozatát. A királyné nyomában volt mindenütt, de itt a domboldal-nál megállt s bevárta a hajtás eredményét.

Egy paraszt fővegett leemelve bátorzkodott megjegyezni, hogy biz itt a huszárok is leszáltak a lóról.

— Miféle huszárok? kérdé a királyné.

— Hát a mi huszáraink 48-ban.

A királyasszony mosolygott s elbeszélte magának az isaszeghi csatát.

A sonka.

Èvekkel ezelőtt történt. Ö felsége a király vadászaton volt, még pedig hosszabb ideig, ugy annyira, hogy a villás reggelit egy pagonyban kellett feltálni. Ott volt a kedvencz ételek hosszú sora, csak a sonka hiányzott. Egy jelenvolt erdész segített a szakács zavarán.

— Soha nem ettem ennél jobb sonkát, mon-dá a király s azóta mindig magyarul sonka van a király asztalán. . .

Könnyű a királynak.

Udvari vadászatokhoz, ha sok vendég van, mindég rendelnek ki paraszt fuvarosokat is. Egyszer Nánási iramat, egy bőbeszédű okos-kodó atyafit is kirendelt a vadászatrendező. Az ő kocsiára valamelyik udvari titkár jutott, a ki magyar ember.

— Sokat költhet ez a mi királyunk tekin-tetes uram.

— Kell neki.

— Azt hiszem, elkölt naponként vagy har-minez forintot.

— Ezér az főle annak atyafi.

— Könnyű a királynak, maga csináltatja a bankót.

Erről a intermezzóról, nem tudjuk, re-ferált-e a királynak a titkár ur.

(Egyetértés.)

KÖZGAZDASÁG.

Az iparos gazda.

Czukor-félék.

Tápérték és termelés.

A répaczukor gyártás tehát csak némely (védrámpal övezett) országban virágozhatik fel. De, habár a répaczukor mázsánként kétszer oly drága, mint lehetne az indiai (főleg nyugafin-diai) szigetekről vámmemesen hozott nádeczukor, mégis igen hasznos és szükséges tizlet mert érdekesíti a másképp pénzéze alig tehető ruhaneml-eket s visszaadván a gazdaságnak a vastagabb részeket az állattartás emelésére szolgál.

A nádeczukor nagy előnye az, hogy 12—18 százaléknai részben tisztán jön elő azon söneml-ektől melyektől a repából nyert szintén 12—16 százaléknai anyagot csak költséges lepárolgás s az anyag 40—50 százaléknai veszteség után lehet megszábaditni; amikor aztán a (kristályfe-hér) czukor csak 6 s legfőlebb 8 százaléknai leend. A nádeczukor készítés tehát nem oly költséges és már m. e. 200 év óta jelentékeny mérvben tizetett. Arábiában már a 9-ik század-ban is oly mérvet ért, hogy Khalif Moskadi-Benritali nősülése alkalmával az asztalra egy 40,000 kilogrammnyi (hihetőleg, hogy csak tész-ta-alaku) darab czukor tétetett fel, míg a répa-czukor-gyártás lehetőségét és fontosságát Andr. Sigim. Marggraf vegyész a berlini tudós társu-lathoz 1745. évi apr. 3. benyújtott előadásában tárgyalta ugyan, de annak létesítése egy egész századig várt a segédeszközök keletkezésére és a fogyasztási igény fokozódására. Ezen körülményeknek tulajdoníthatjuk, hogy a nádeczukor még Európában is elsőbbségben van s on-nek termelése és fogyasztása a más jelentéke-nyebb czukorfélékhez képest következőleg áll: nádeczukor 735: répaczukor 235: pálmafélékből nyert czukor 27; jávor-fából, czirok, tengeri stb. félekből 16 ezredrés.

Nem csak egy-kettéle, hanem sokféle czukrot különböztethetünk pedig meg, mert a czukor minden organicus testben s kivált a nö-vények gyökerében (édes gyökér), gyümölseis-ben (szőlő, alma stb. czukor), főkép a déli gyü-mölsekben (fige, datolya stb.) nagy mérvben előjön s más.más zamat kíséretében. Ezen za-matot a vegytan nem igen veszi figyelembe, s a répaczukrot sokan mindenben hasonlónak tart-ják a nádeczukorhoz. Miután azonban, kivált a nem teljesen tiszta répaczukrot, mégsem talál-juk oly édesnek és zamatosnak, mint a kevésbé tisztított nádeczukrot; a burgonyaczukor pedig majdnem émelgyős a gyakorlati életben, illető-eg az élelmi-szerek czukrozásánál és a czuk-rászati műtétéleknél meg kell különböztetnünk.

Csupán fehér-répa is van már m. e. 100 féle, melyben 6—8—10—12—14 s Oroszország némely vidékén mondják 18 százalék czukor is találatik. A sárgarépából nálunk 6—8 százalék sárgaczukor házi kezelés után is kivonható. A sokféle fehérrépa közül ezideig a „fehér sziléz-iai” (ezékla) találatik legjobbnak, de ezzel is sok bajunk van, mert különböző talajban na-gyon ktlönböző értékkel bír, s kivált hazánkban nagyon sokféle só s idegen anyag találatik benne, melyektől nehéz feladat a czukrot kitisz-tázni. Ezen sók és idegen részek 3—4 száza-lékát teszik az összes súlynak, míg a czukor-részek csak m. e. 10 százalékát; és pedig vannak u. n. szervi sok (pectin- és sósavasav-nyos mész, kali és natron) továbbá másneml anyagok (almasavany, mézga, zsirany, illó olaj, illatos és festő anyagok, asparagin, chlorophill) és ásványosok (vilsavanyas mész, keserűöld, am-moniasó, kovasavanyas, salétromsavanyas és kénsavanyas-kali, sósavanyas-kali, natron, kén, kovaföld és vasrozsdá.)

Selyemtenyésztők figyelmébe. A szegszárdi selyemtenyésztési feltlyelőség ré-széről 3—5 éves szoderfacemeték keresztetnek, az ilyenekkel rendelkező s eladni szándékoző szegszárdi ajánlati, melyekben az ár, az utol-

só vasuti vagy hajóállomásról számított szállítá-si költség is kiteendő, a nevezett feltlyelőséghez küldendő be. Ugyancsak figyelemztetnek a selyemtermelés iránt érdeklődők, hogy a szeg-szárdi feltlyelőségtől tenyésztési célra eperfa-magvakat ingyen nyerhetnek, s tekintetbeni ké-relmükben csupán ama körülményt kell igazol-niok, hogy az ültetvénynek szánt terület a mag-hoz kellően előkészítettett, azaz még ez őszön felásatott.

HIVATALOS ARFOLYAMOK

a budapesti áru- és érték-tőzsdén

1880. okt. 25.

Magyar aranyjáradék	108.15
Magyar vasuti kölcsön	222.
Magyar kel. vas. államkötv., I. kibocsátás	80.
Magyar kel. vas. államkötv., II. kibocsátás	97.—
Magyar kel. vas. államkötv., III. kibocsátás	85.—
Magyar földterhermentesítési kötvény	85.—
Magyar földterherment. kötvény záradékkal	94.—
Temes-bánati földterhermentesítési kötvény	93.—
Temes-bánati földterher. köv. záradékkal	93.
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	93.—
Hovráth-szalon földterhermentesítési kötv.	—
Magyar szőlődezsma váltási kötvény	93.
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	108.—
Tiszazsábrádyozási és szegedi sorsjegy	106.75
Osztárk járadék papirban	71.20
Osztárk járadék ezüstben	72.50
Osztárk járadék aranyban	86.50
1860-iki osztárk államsorsjegyek	129.50
Osztárk-magyar bankrészevény	812.—
Magyar hitelbank részvény	246.—
Osztárk hitelintézet részvény	277.20
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	563.—
20 frankos arany	935.—
Német birodalmi márka	57.85
London (3 havi váltókért)	117.25

A budapesti árutőzsde hivatalos

árjegyzetei

1880. év okt. hó 27.

Minőségi súly Hectoliterenként	Ára 100 kilgr.-nak		
Búza:	kglr.	frt.	kr.
Bánsági	72.8—74.6	—	—
„	76.4—78.3	—	—
Tiszavidéki	72.8—74.6	—	—
„	76.4—78.3	12	12 25
Pestvidéki	72.8—74.6	—	—
„	76.4—78.3	12. 30	12 50
Fehérmegyei	72.8—74.6	—	—
„	76.4—78.3	12 55	12 85
Bácskai	72.8—74.6	—	—
„	76.4—78.3	9. 40	9 60
Rozs:	70 —72	9.50.	9 75
Árpa:	60 —62	6. 15	6. 40
Takarmány	62 —68.7	7. 10	9. 20
Malta	—	—	—
Zab:	36.4—40.1	5 85.	6.10
Magyar	—	—	—
Tengeri:	—	—	—
Bánsági	—	7 85.	8 70
Mánemő	—	7. 75.	7 90
Repezo:	—	—	—
Káposzta	—	12 —.	12. —
Bánsági	—	12 25	12. 75
Köles:	—	—	—
Magyar	—	5 75.	6 —
Szokvány:	—	—	—
Buza tavaszra	—	—	—
szállítandó	74.7	12 —.	12 05
Buza Szompt.—Ok-tób. szállítandó	—	11 75.	11 95
Rozs tavaszra szállít. 69.2—	—	—	—
Tengeri Máj.—Jun. szállítandó	—	6. 35.	6.40
Repezo Káposzta	—	—	—
Aug.—Szept. szállítandó	—	12 —.	13. —
Repezo Bánsági	—	—	—
Jul.—Aug. szál-lítandó	—	—	—
Hatadó	—	—	—
zozs (nyere) 100 wálalékként	—	—.	32.— 34

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bérlet 17. szám.

Kolozsvárt, esütörtökön 1880. október 28.

Fernande.

Színmű 4 felvonásban. Irta: Sardou Viktor. Fordították: Paulay Ede és Szerdahelyi Kál-mán. (Rendező: Mátrai.)

SZEMÉLYEK:

André	Szacsavay.
Pomeral	Mátrai.
Roqueville	Krasznay.
Bracassin	Váradi Albert.
Anatole	Török Károly.
Cyori vicomte	Tolnay.
Clotilde	T. Farkas Irma.
Fernande	Szacsavayné.
Georgette	Gerő Lina.
Senechal-né	Krasznayné.

Vendégek.

Kezdeté este 7 órakor, vége fél 10-kor.

Felölő szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

BÉKÉSY KÁROLY.

NYITTEK.)

Ajánlatra érdemes

Sorsjegyek.

Fel

Hirdetmény.

Alóírt kiküldött bíró ezennel közhíre teszi, hogy a székefalvi határ tagosítási ügyben a képviselőrendezése, a mérnöki jelentés tárgyalása, a megváltozott viszonyokra való tekintettel, mérnöki szerződés kötése esetleg a hivatalból kinevezett működő mérnök helyett másnak választása stb. végett tárgyalási határidőül 1880 évi november hó 25-ik napjának reggeli 9 óráját a helyszínére tűzte ki.

Mire az összes érdekeltet ezennel megidéztetnek.

Erzsébetváros, 1880. október hó 21-én.

A királyi törvényszék nevében

SZÉKELY MIKLÓS,
eljáró bíró.

(447) 3—3

Sz. 2262.—1880.

Hirdetmény.

A marosújvári m. kir. sóbányahivatal részére, az 1881-ik évre szükségelt, — itt követhető — termény és anyagok szállítása, folyó év november hó 15-én, délelőtt 9 órától 12 óráig tartandó, írásbeli ajánlatok szerinti árlejtésen, a kevesebbet vállalkozóknak ki fog adni, és pedig:

2000 hectoliter elegybuza,
1000 „ törökbuza,
100 metermáza fagyú gyertya,
80 „ valóságos amerikai I. petroleum,
40 „ tisztított valódi fagypolaj.

Az olaj és petroleumra nézve musta mutatandó be.

A kötvél pontjai, a melyben a szállítandó cikkek minősége, és beszállítási határidője megjelölve lesz, a m. kir. sóbánya hivatal irodájában, hivatalos órákban megtekinthetők, a hol az árlejtés is tartatni fog, és a hová a szabályszerűen belyegzett és kiállított ajánlatok, 5 százalék bántérem mellett, az árlejtés kezdetéig beadandók lesznek, később beadott vagy utólagos ajánlatok, nem fogadtatnak el.

Magyar királyi sóbányahivatal.

Maros-Ujvárt, 1880. október 25-én.

Nőtlen, gyermektelen, 59 éves földbirtokos vagyok. Keresek egy 35—50 éves nőt segédül, ki a gazdasági és uriháztartáshoz ért, becsületes, szorgalmas, takarékos, tisztán tud főzni és jó komlós kenyeret sütni. Csak is az én és ő részére főz, tehát két személynek. A cselédeknek más főz, kinek kiadni és azt felügyelni kell. Egy szóval a gondos házi asszonyt helyettesíti. Megérdemelt esetben fizetésén feljül biztosítom jövőjét; s házasság sincs kizárva, melyhez az erény vezet. Esetleg egy jó szakácsot is elfogadok.

Külön levélben értekezhetni szeretnék.
Nemes József, földbirtokossal
Darócson, (Udvarhelymegye)
u. p. Oklánd.

(442) 3—4

Sérvésben szenvedőknek

ELAST. BRUCHBÄNDER
OHNE FEDER

Ajánlom az én újabb javított ruganyos sérvtömlőmet, a melyek egy a legmegelőzhetőbb munkánál, mint éjjel az ágyban fekvéskor teljesen előnyösen alkalmasak a legcsekélyebb fájdalomokat elűzni, és a folytonos használat után több esetben a fájdalom meggyógyítása is elérhető. Megrendelésénél közölnöd, hogy a sérvtömlő vagy baloldali, ugyancsak annak és a csipőnek nagysága is. Megküldök gyorsan utánvételt. Ezen kívül nagy raktáram van mindenrendű acélruganyos sérvtömlőből különböző szerkezettel. Felkötők trikot szarvasbőr és gummiból, mely utóbbit mindkét, különösen heresérveknél, hol a sérvtömlők alkalmazása tilva van, ajánlhatók. Kaphatók továbbá méhlepény-kötők, lábikra-göröcsök elleni harisnyák, osztrák, méhlepény-kötők, halálhagylat különlegességek, gummilepedők, jéghegyek, altesti kötők, vizeletartók, húgy- és pószsapok, belső eszközök, méhgyűrűk, valamint minden sebészeti gumi és más műszerek, a betegápoláshoz tartozók a legnagyobb választékban és solid áron.

(449) 1—25

I. G. Ziegler.

VILMOS

köszvény- és rheuma ellen való

vértisztító theája

Vilmos Ferencz

gyógyszerész Neukirchenben. (Észak N. o.)

Köszvény, rheuma, lábfájalmak és egyéb megcsúszkodott bajok, feljúló sebek, nem és bőrkülső betegségek, kitételek a testen vagy arcon, foltok, syphilitikus forradások, máj- és lépdegének, hámorhoid-bajok, sürgőség, heves idegbántalmak, izom- és izmájdalmak, gyomor-nyomás, hűlések, szomlás, tífus-bajok, scrophula-betegségek, mirigydegének és egyéb betegségek ellen sokoldalúlag és a legjobb eredménnyel alkalmazható, mit az elismerő iratoknak ezere tanúsít. Bizonyítványok ingyen küldetnek meg.

Egyes csomag 8 adagban 1 frt, bélégy és csomagolás 10 kr.
Ovakodni kell a hamisítványoktól, a meg kell nézni számos államban törvényesen biztosított védőbélyeinket.

Kapható Kolozsvárt **Valentini Adolf** gyógyszerész urnál.

148

17—26

Tavaszi gyógymód.

Rum	Cuba magasfokú 1 liter	— frt 60 kr.
Rum	Jamaica finom 1 „	— frt 80 kr.
Rum	Jamaica finomabb 1 „	1 frt 60 kr.
Rum	Ananasz legfinomabb 1 liter	2 frt 40 kr.
Tea	Congo finom 1 kiló	2 frt 80 kr.
Tea	Souchong legfinomabb 1 kiló	4 frt — kr.
Tea	Peccovirág, kitűnő 1 kiló	6 frt — kr.
Tea	Melange legfinomabb 1 kiló	6 frt 50 kr.

Gergely Ferencz,

nagy fűszerraktárában a „Törökhöz.”

413

3—10

Első és legnagyobb butor raktár

DUHONY JÁNOS-nál

Kolozsvárt, a Redoutte (vigadó) épületében.
Kolozsvári butor gyártmányainak és minden ezen szakmába vágó cikkeknek nagy raktára.

Főraktára nádfontu fa- és vaskeretű butoroknak.
Dus választék Paszomány munkákban, vég vagy meter számra.
Különböző nagyságú lőszőr madrácz és szőnyegek választékos raktára.

Van szerencsém a n. érd. közönség figyelmébe ajánlani, miszerint raktáromban mindennemű asztalos, esztergályos és kárpitos munkák a francia divatlapok mintája szerint készletben találhatók és megrendelhetők; minden szakmába vágó megrendeléseket felelősség mellett elvállalok, ugyancsak ocska butorokat átalakítok.

Mindenféle álló, függő és asztali tükrök, butorkelmék, ágy- és asztalterítők, a legelső gyárakból dus raktárom van.

Elvállalok

minden rangú menyasszonyi butor kelengyezéseket, irodai berendezéseket és végül butor himzéseket a legutányosabb árakban felelősség mellett.

Ugy helyi mint vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

Midőn ezen nagy raktáram egyes kiválóbb cikkeit a n. érd. közönségnek felsorolom, teljes tisztelettel kérem az eddigi, éveken át engem megtisztelő bizalmokra ezennel is érdemesíteni.

Kiváló tisztelettel

Duhony János.

(436)

3—100

Hutflesz Károly

KOLOZSVÁRTT.

(53—*)

megvásárol mindennemű magyar és osztrák állampapírt, sorsjegyet, arany- és ezüst pénznemeket, s leszámítól (escomptírt) mindenféle nyereményeket és szelvényeket 3 hóval a lejáratú idő előtt, s eszközöl minden bel- és külföldi helyeken történendő bármily összegű fizetéseket.

AJÁNlja DÚSAN ELLÁTOTT

Fűszertárát, bőrkereskedését,

ugy saját gőz- (henger)- malmi

LISZTEIT,

ugy szintén kitűnő minőségű

fagygyugyetya és szappan-gyártmányait. (22)

4°

TISZA-SORSJEGYEK!

Ajánlatos kamatozó értékpapír!
Jó kamatok és jelentékeny nyereményesély!
Igen alkalmas takarékosságra.

4° TISZA-SORSJEGYEK.

Főnyeremény 100.000 frt, adómentes!

Legkisebb nyeremény 110 frt; emelkedik 120 frtig;

Egyen át 3 huzás! 4 százalékos kamat! Legközelebbi huzás november 15.

4° TISZA-SORSJEGYEK!

Minden időben a hivatalos árfolyam szerint ocsó havi részlet törlesztésre kiadtnak.

Igérvények!

Csak 1 és fél forint és bélégy, 10 darabra 1 darab ingyen!
kiadóhivatal csak Bécs, Wolzeile **A „MERCUR“** váltóüzlete 13. CH. COHN.

7421 nyeremény, **2 forint** 220,600 forint.

egy államsorsjegy,

a melylyel három nyereményt lehet csinálni.

Főnyeremény 60,000, 20,000, 10,000 forint osztr. arany rente, azaz 100,000 forint.

5 darabra 1 sorsjegy díjmentesen.

Huzás november 11-én.

A „MERCUR“

kiadóhivatal, váltóüzlete

Ch. Cohn csak Bécs, Wolzeile 13.

(448)

1—4

Isten után az ön Hoff-féle malátakivonatn egészségi erőnek, malátá-chokoládójának, malátá-melencukorkáinak és a malátá kivonatnak köszönhetem életem megmentését!

Több főgyógyultnak saját szavai.

Tüdő- és gyomorhajók

gyógyítatnak.

Az európai udvarok császári és királyi udvari szállítójának

Hoff János urnak,

cs. kir. tanácsos, a koronás arany érdemkereszt birtokosának, 1855 magas porosz és német rendek lovagjának, Bécs, Stadt, Graben, Bräunerstrasse No. 8.

Rendkívüli nagy gyomorhajón szenvedtem, minden ételt és italt azonnal, rossz illatú kávé minőségű folyadékká változva, hánytam ki; semminemű gyógyszer sem használt, s borzasztó gyorsasággal terjedő erőtlenségem s lesoványodásom minden reményemet elrabolta a gyógyulásra nézve; végre is menedéket az ön malátá készítményeiben találtam meg. Néhány nap alatt már jelentékeny javulás volt észrevehető állapotomban. Isten után egyedül önnek köszönöm életem megmentését.

Kérek 56 füveg malátá egészségi sör, 5 és fél kilo l. sz. malátá chokoládét és 5 csomag Hoff-féle malátá bombont.

Önök mindig hálás

Voelker,

uradalmi igazgató Uj-Ingelwaben.

Hivatalos értesítés.

Kir. porosz központ-onitó stb. Flensburg: a Hoff-féle malátá kivonati egészségi sör a legkitűnőbb gyógyszernek bizonyult.

Witige öröngy.

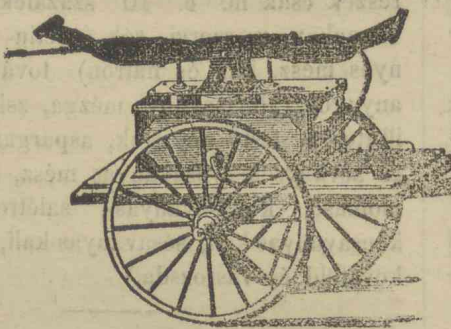
a porosz katonai kórházak kiküldöttje.

Főraktár Kolozsvárt: Bíró János gyógyszerértára, továbbá Gergely Ferencz, Dietrich Sámuel és Csiki testvér urnaknál.

(421) 2—

Minden eddigi világtárlaton és orsz. kiállításon a legnagyobb díjakkal kitüntetve.

ELSŐ MAGYAR
Gép- és tűzoltószerszám-gyár,
harang
és
érczöntőde.

VALZER FERENCZ,

erdélyországi

FIÓKTELEPE

Kolozsvár

Belmonostor-utca 12. szám

KIS-HÁZ.

Hazánk legnagyobb, korszerűen berendezett gyára

HARANGOK, TŰZOLTÁSZATI és VÍZMŰINTÉZETI GÉPEK

KÉSZÍTÉSÉRE,

a gyárral kapcsolatos vízműészeti osztály a jelenben egyedüli belföldi szivattyúgyárt képezi, melyben minden czélra megfelelő szivattyúk és szivattyús kútkák jótállás mellett készíttetnek.

17—*

Képes árlap kívánatra bérmentve megküldetnek.

Nyomatott a „KELET” nyomdájában Kolozsvárt.

Eredeti

tuczatja

Singertűk

40 kr.

Vezérügynökség Neidlinger G.

(281)

Kolozsvárt, Bel-Közép u. 5. sz.

38—54